

Marta Maro-Kulczycka

Uniwersytet Łódzki
Instytut Geografii Miast i Turystyki

Wpływ programu studiów na kierunku turystyka i rekreacja na rozwój indywidualnej turystyki studentów – przykład Uniwersytetu Łódzkiego

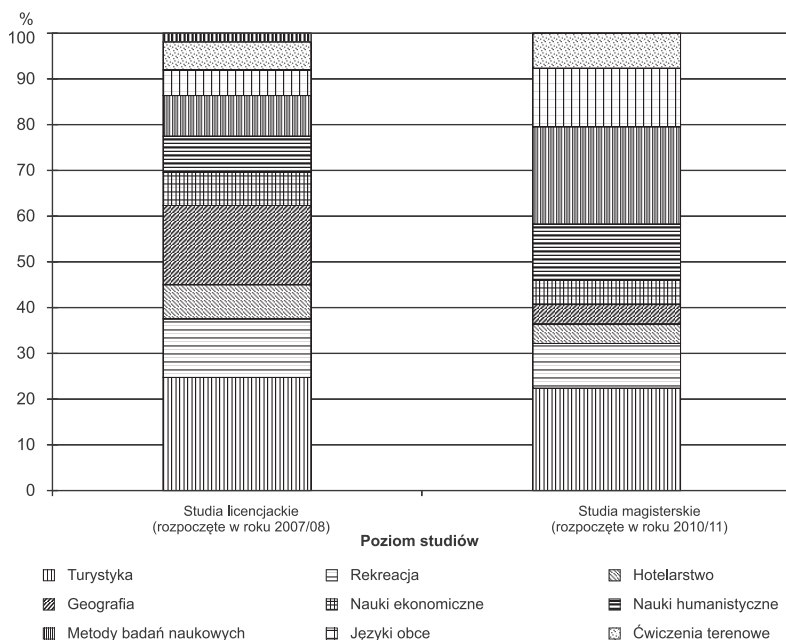
Studenci kierunków z zakresu geografii turystyki i rekreacji polskich uczelni poznają w trakcie studiów atrakcje turystyczne Polski i świata. To, w jaki sposób obecni słuchacze postrzegają i wykorzystują przestrzeń turystyczną, może w przyszłości przekładać się na podejmowane przez nich decyzje o charakterze zawodowym. Głównym celem opracowania była weryfikacja hipotezy zakładającej, że program studiów na kierunku turystyka i rekreacja (a zwłaszcza jego część praktyczna – zajęcia terenowe) ma wpływ na kształtowanie się indywidualnej przestrzeni turystycznej studentów. W tym aspekcie studia te mogą zostać uznane za jeden z czynników rozwoju turystyki, a twórcy kierunku – za kreatorów przestrzeni turystycznej. Jako przykład wybrano Uniwersytet Łódzki.

W pracy wykorzystano dwa rodzaje źródeł badawczych: wywołane utrwalone oraz niewywołane utrwalone (Lutyński 1994). Do pierwszego rodzaju należą materiały zebrane w trakcie badań ankietowych, przeprowadzonych w roku akademickim 2011/2012 wśród studentów II roku uzupełniających studiów magisterskich (stacjonarnych i niestacjonarnych) turystyki i rekreacji UŁ. Badania te dotyczyły aktywności turystycznej studentów w latach 2007–2012. Drugi rodzaj wykorzystanych źródeł badawczych stanowią źródła niewywołane, do których w niniejszym opracowaniu należą ramowe programy studiów, sylabusy przedmiotów oraz roczne sprawozdania wydziałowego kierownika praktyk studenckich. Materiały te umożliwiły analizę programu studiów na kierunku turystyka i rekreacja, prowadzoną na Wydziale Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego, ze szczególnym uwzględnieniem ćwiczeń terenowych i praktyk zawodowych.

Programy kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja na UŁ

Początki kształcenia kadr z zakresu geografii turystyki na Uniwersytecie Łódzkim sięgają 1977 r. (Liszewski 2008; Maro-Kulczycka 2010), kiedy przy Instytucie Geografii uruchomiono Podyplomowe Studium Turystyki. Działo ono do 1992 r., a następnie w latach 1999–2011. Poza Studium w UŁ istniały następujące specjalizacje/kierunki związane z turystyką: specjalizacja z geografii turystyki w ramach geografii (1982–1998), samodzielna specjalność z geografii turystyki i hotelarstwa (1994–2008) i kierunek turystyka i rekreacja (od 2004 r.). Studia na kierunku turystyka i rekreacja zostały podzielone na dwa odrębne etapy – trzyletnie licencjackie i dwuletnie uzupełniające magisterskie (w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym). Cechą charakterystyczną kierunku jest podział roku akademickiego na trymestry, trwające po 10 tygodni. W trakcie dwóch pierwszych trymestrów odbywają się zajęcia audytoryjne, podczas gdy trzeci – „letni” – przeznaczony jest na ćwiczenia terenowe oraz praktyki zawodowe.

Ramowe programy studiów w poszczególnych latach ulegały niewielkim modyfikacjom, polegającym np. na przesunięciu przedmiotu na inny rok lub zmianie liczby godzin. Ze względu na fakt, że badaniom ankietowym poddano studentów, którzy rozpoczęli studia licencjackie w roku akademickim 2007/2008, a magisterskie – 2010/2011, w artykule przedstawiono programy obowiązujące dla tych roczników (ryc. 1). Zanalizowane programy oraz

Ryc. 1. Struktura zajęć na kierunku turystyka i rekreacja UŁ

Źródło: opracowanie własne na podstawie ramowych programów studiów.

sylabusy przedmiotów zostały pobrane ze strony internetowej Instytutu Geografii Miast i Turystyki.

Studia stacjonarne pierwszego stopnia (licencjackie) obejmowały łącznie 2141 godzin zajęć audytoryjnych i ćwiczeń terenowych oraz 18 tygodni praktyk zawodowych¹, zaś magisterskie – 939 godzin i 4 tygodnie praktyk. Przedmioty podzielono na 10 bloków tematycznych. Na ryc. 1 przedstawiono udziały poszczególnych bloków w ogólnej liczbie godzin (bez praktyk zawodowych).

Ćwiczenia terenowe i praktyki zawodowe na kierunku turystyka i rekreacja na UŁ

Łącznie w toku całych studiów studenci turystyki i rekreacji na UŁ spędzają na zajęciach w terenie ponad 25 tygodni, co należy uznać za odpowiednią ilość czasu. Wyjazdy można zasadniczo podzielić na dwie grupy – ćwiczenia terenowe i praktyki zawodowe (obie formy są obowiązkowe). Ćwiczenia terenowe są przeprowadzane jednocześnie dla całego roku w formie zorganizowanego wyjazdu, zaś miejsce odbywania praktyk zawodowych zależy od indywidualnego wyboru studentów.

Ćwiczenia terenowe

W trakcie 5 lat studiów (na obu poziomach) studenci stacjonarni biorą udział w 7 różnych ćwiczeniach terenowych (niestacjonarni – 5) oraz 3 obozach (formalnie są zaliczane do bloku „Rekreacja”, lecz ze względu na ich wyjazdowy charakter zostaną omówione jako ćwiczenia terenowe). Są to: *Region geograficzny – Polska Północna* (I r., I st.², S³ i NS⁴, 30h), *Łódź jako miasto turystyczne* (I r., I st., S, 18h), *Łódź i region łódzki* (I r., I st., NS, 18h), *Region geograficzny – Polska Południowa* (II r., I st., S i NS, 30h), *Region łódzki* (II r., I st., S, 18h), *Regiony turystyczne Europy* (III r., I st., S i NS, 36h), *Geografia turystyki i hotelarstwa*⁵ (I r., II St., S – 42h i NS – 30h), *Region turystyczny – Polska Wschodnia* (I r., II St.⁶, S, 30h), *Obóz zimowy* (II r., I st., S i NS, 42h), *Obóz letni* (I r., I st., S i NS, 42h), *Obóz turystyki aktywnej i specjalistycznej* (I r., II st., S, 42h).

Polska Północna i Polska Południowa

Ćwiczenia *Region geograficzny – Polska Północna* oraz *Region geograficzny – Polska Południowa* mają na celu kompleksowe zapoznanie uczestników z tymi obszarami kraju. Studenci zdobywają na nich wiedzę dotyczącą poszczególnych miejsc i regionów w ujęciu problemowym (poprzez przygotowywanie referatów z zakresu geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej), jak również samodzielnie przeprowadzają pilotaż na trasie i przewodnictwo turystyczne w wybranych miejscach.

¹ Ich długość nie została określona w wymiarze godzinowym.

² I st. – studia pierwszego stopnia (licencjackie).

³ S – studia stacjonarne (dziennie).

⁴ NS – studia niestacjonarne (zaoczne).

⁵ Na studiach niestacjonarnych pod nazwą *Region turystyczny*.

⁶ II St. – studia drugiego stopnia (uzupełniające magisterskie).

Łódź jako miasto turystyczne

Celem ćwiczeń jest pokazanie studentom miasta, w którym studiują jako obszaru atrakcyjnego pod względem turystycznym. Studenci odbywają piesze wycieczki, w trakcie których poznają historię Łodzi, jej rozwój przestrzenny oraz najważniejsze atrakcje turystyczne.

Region łódzki

Zajęcia stanowią kontynuację i rozszerzenie ćwiczeń *Łódź jako miasto turystyczne*. W ramach przedmiotu studenci odbywają dwie wycieczki autokarowe na trasach: Łódź – Nieborów – Arkadia – Łowicz – Maurzyce – Łódź oraz Łódź – Spała – Konewka – Inowłódz – Tomaszów Mazowiecki – Łódź.

Łódź i region łódzki

Zajęcia są organizowane dla studentów studiów niestacjonarnych i stanowią w pewnym stopniu połączenie ćwiczeń *Łódź jako miasto turystyczne* oraz *Region łódzki*. Obejmują dwie piesze wycieczki po Łodzi oraz jedną wycieczkę autokarową na trasie Łódź – Nieborów – Arkadia – Łowicz – Maurzyce – Łódź.

Polska Wschodnia

Ćwiczenia w całości są organizowane przez studentów, którzy (pod opieką kierownika ćwiczeń) wyznaczają dokładną trasę, organizują noclegi, pilotaż, przewodnictwo itd. Celem zajęć jest więc z jednej strony kompleksowe poznanie obszaru Polski Wschodniej, a z drugiej – ugruntowanie i podsumowanie zdobytej przez studentów przez 4 lata studiów wiedzy z zakresu organizacji wyjazdów turystycznych.

Geografia turystyki i hotelarstwa (Region turystyczny)

Celem ćwiczeń jest praktyczne wykorzystanie przez studentów poznanych przez nich metod badań terenowych. Studenci przeprowadzają na atrakcyjnym turystycznie terenie badania ankietowe, inwentaryzację bazy turystycznej itd. Następnie zebrane dane są przez nich opracowywane, analizowane i prezentowane.

Obozy: letni, zimowy oraz turystyki aktywnej i specjalistycznej

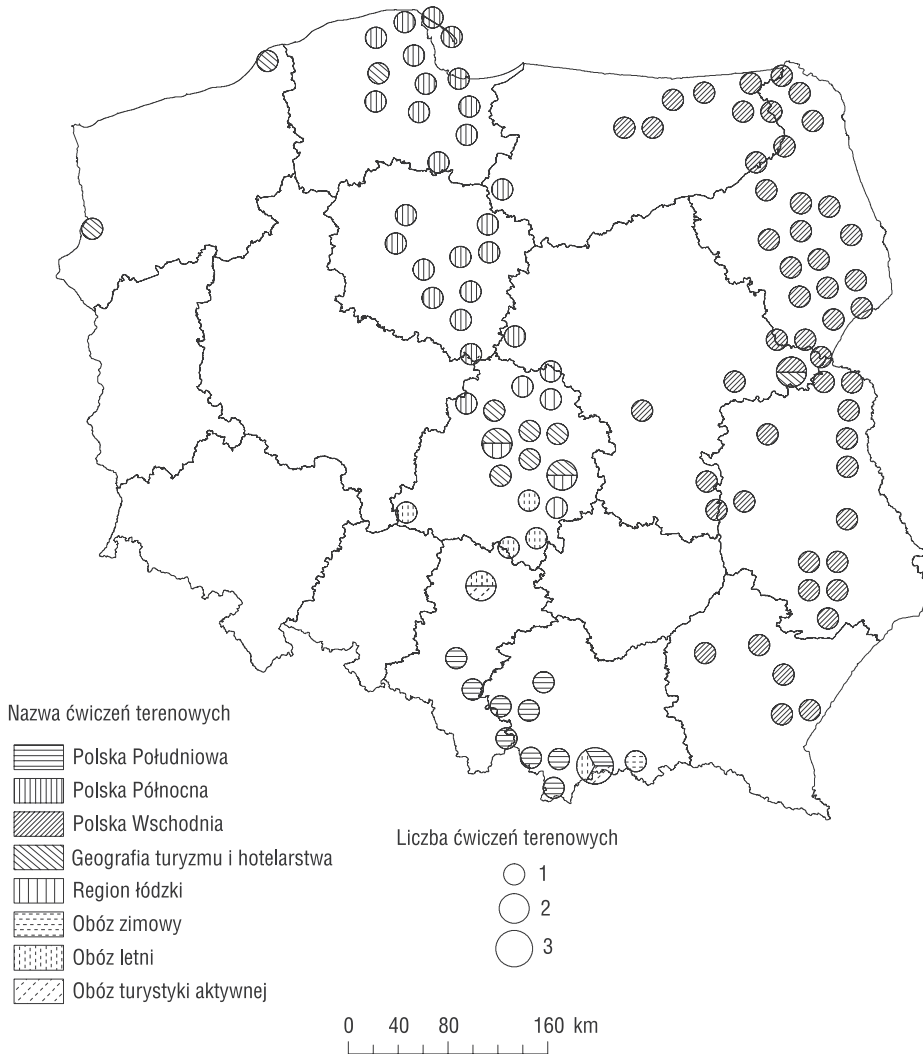
Studenci uczestniczą w trakcie obozów w różnorodnych formach rekreacji ruchowej – narciarstwie, jeździe na rowerach, kajakarstwie, wędrówkach pieszych (także górskich), wspinaczce, raftingu i in. Aktywność ruchowa uzupełniana jest przez zajęcia, w ramach których studenci zdobywają wiedzę na temat animacji czasu wolnego, bezpieczeństwa w turystyce i rekreacji, jak również organizacji imprez rekreacyjnych.

Regiony turystyczne Europy

Celem zajęć *Regiony turystyczne Europy* jest wszechstronne poznanie przez studentów wybranego regionu turystycznego (w jednym lub kilku państwach) oraz zdobycie umiejętności organizacji i obsługi ruchu turystycznego. Ćwiczenia są w dużej mierze organizowane przez studentów, którzy mogą zaproponować i opracować trasę wyjazdu, noclegi, atrakcje itd. Od roku akademickiego 2007/2008 do 2011/2012 studenci odwiedzili: Litwę, Holandię, Rumunię, Niemcy, Słowenię oraz Węgry.

Na ryc. 2 zaprezentowano rozmieszczenie miejsc ćwiczeń terenowych w Polsce w latach 2007/2008–2011/2012 (kilka miejscowości było odwiedzanych w ramach więcej niż

jednych ćwiczeń). Można zauważyć wyraźną koncentrację wyjazdów w pasie od Półwyspu Helskiego na północy, poprzez centralną Polskę aż po Tatry. Na tych terenach w analizowanych latach odbyła się większość (6 z 7) rodzajów ćwiczeń terenowych. Drugim obszarem koncentracji jest Polska Wschodnia. W trakcie zajęć praktycznych na studiach studenci turystyki i rekreacji w zasadzie nie odwiedzają terenów na zachód od województwa łódzkiego.

Ryc. 2. Miejsca wyjazdów studentów turystyki i rekreacji UŁ na ćwiczenia terenowe w latach 2007–2012

Źródło: opracowanie własne.

Praktyki zawodowe

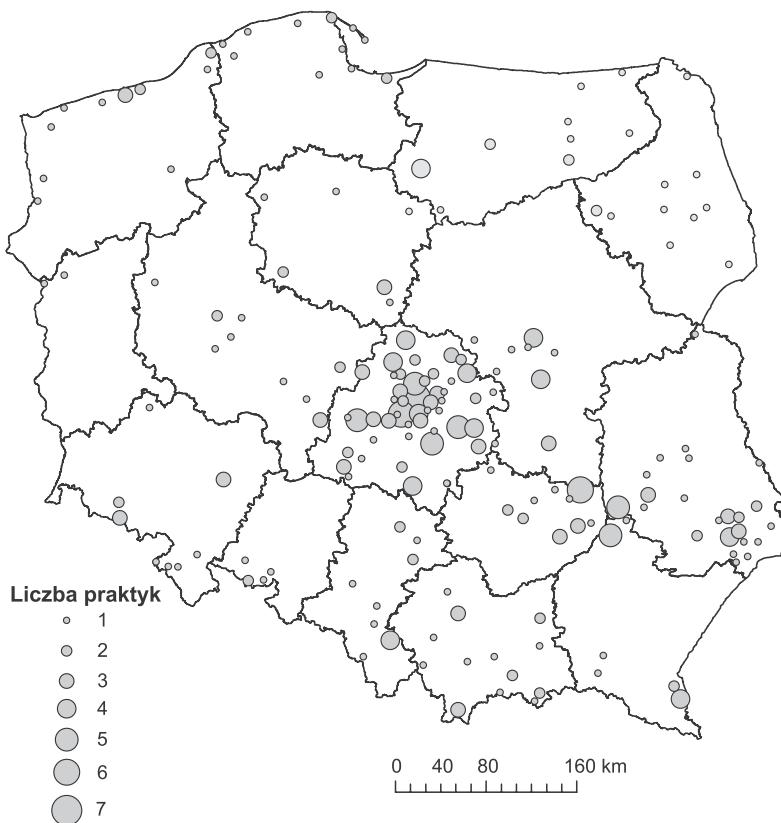
W ramach praktyk zawodowych studenci turystyki i rekreacji UŁ zdobywają umiejętności pracy w instytucjach zajmujących się organizacją i obsługą ruchu turystycznego: w gminach turystycznych, parkach narodowych/krajobrazowych, muzeach, hotelach, przedsiębiorstwach turystycznych. Ponadto, między I a II rokiem studiów magisterskich studenci są zobowiązani do odbycia indywidualnej praktyki magisterskiej, w ramach której zbierają materiały do pracy magisterskiej. Ponieważ wybór miejsca odbywania praktyk zależy od studentów, można zauważyć duże zróżnicowanie w ich zasięgu przestrzennym. W tab. 1 zaprezentowano udział studentów turystyki i rekreacji w ogóle praktyk odbywanych przez studentów Wydziału Nauk Geograficznych w latach 2007–2011, na podstawie rocznych sprawozdań wydziałowego kierownika praktyk studenckich.

Zakres merytoryczny zajęć różni się w zależności od poszczególnych praktyki, jak również od potrzeb zgłaszanych przez instytucję, w której się odbywa. Ogólnie można stwierdzić, że głównym celem jest praktyczne zapoznanie uczestników z funkcjonowaniem różnego rodzaju instytucji działających w branży turystycznej poprzez pomoc w ich bieżącym działaniu lub wykonywanie samodzielnych projektów na ich rzecz. Na ryc. 3 zaprezentowano przestrzenny zasięg wyjazdów studentów turystyki i rekreacji na praktyki zawodowe w latach 2007–2012 na obszarze Polski. Jak widać, niektóre miejscowości były odwiedzane w ramach więcej niż jednej praktyki zawodowej. W tab. 2 przedstawiono zaś wyjazdy zagraniczne, które odbywały się przede wszystkim w ramach zajęć *Hotel, obiekt noclegowy*. W przypadku praktyk zawodowych widać większe rozproszenie miejsc wyjazdów niż w ramach ćwiczeń terenowych. Dominuje województwo łódzkie, zaś najrzadziej odwiedzane jest województwo lubuskie.

Tab. 1. Liczba studentów biorących udział w praktykach zawodowych na Wydziale Nauk Geograficznych UŁ w latach 2007–2011

Miejsce odbywania praktyk	Rok akademicki 2007/2008		Rok akademicki 2008/2009		Rok akademicki 2009/2010		Rok akademicki 2010/2011	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
Ogółem studenci Wydziału Nauk Geograficznych UŁ								
Łódź	246	42	228	39,4	266	43,3	240	38,3
Poza Łodzią	340	58	350	60,6	348	56,7	387	61,7
Razem	586	100	578	100	614	100	627	100
W tym studenci kierunku turystyka i rekreacja WNG UŁ								
Łódź	106	36,9	102	31,6	151	39,5	125	33,9
Poza Łodzią	181	63,1	221	68,4	231	60,5	244	66,1
Razem	287	100	323	100	382	100	369	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznych sprawozdań wydziałowego kierownika praktyk studenckich.

Ryc. 3. Przestrzenne zróżnicowanie miejsc wyjazdów studentów turystyki i rekreacji UŁ na praktyki zawodowe w latach 2007/2008–2011/2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznych sprawozdań kierowników praktyk.

Tab. 2. Miejsca zagranicznych wyjazdów studentów turystyki i rekreacji UŁ na praktyki zawodowe w latach 2007/2008–2011/2012

Miejscowości	Liczba osób (w każdej miejscowości)
Barcelona (Hiszpania)	10
Santa Cruz de Tenerife (Hiszpania)	7
Kalo Nero (Grecja)	3
Ateny (Grecja), Costa Adeje (Hiszpania), Heraklion (Grecja), Ibiza (Hiszpania), Lindos (Grecja), Mińsk (Białoruś), Nieświerz (Białoruś), Praga (Czechy), Saloniki (Grecja)	po 2
Brześć (Białoruś), Cork (Irlandia), Dublin (Irlandia), Grodno (Białoruś), Hammamet (Tunezja), Lovran (Chorwacja), Madryt (Hiszpania), Rimini (Włochy), Rodos (Grecja), St. Petersburg (Rosja), Whinlatter Forest (Wielka Brytania), Zakynthos (Grecja)	po 1

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznych sprawozdań kierowników praktyk.

Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów II r. uzupełniających studiów magisterskich w roku akademickim 2011/2012

W kwietniu i maju 2012 r. wśród studentów II roku uzupełniających studiów magisterskich na kierunku turystyka i rekreacja UŁ przeprowadzono badania ankietowe dotyczące ich indywidualnej przestrzeni turystycznej oraz przestrzeni turystycznej Polski poznanej przez nich w ramach wyjazdów terenowych na studiach. Badaniami objęto 72 osoby (w tym 57 kobiet), zarówno ze studiów stacjonarnych (26), jak i niestacjonarnych (46), co stanowi około 70% ogółu studentów tego roku. Zastosowane kwestionariusze miały formę pisemną. Respondenci zostali poproszeni o wymienienie wszystkich wyjazdów o charakterze turystycznym, które odbyli w latach 2007–2012, jak również o wskazanie miejsc wyjazdów na ćwiczenia terenowe i praktyki zawodowe w trakcie studiów. Studenci mieli też zadeklarować, czy w badanym okresie powrócili w celach turystycznych w miejsca wcześniej odwiedzone w ramach zajęć terenowych na studiach.

Wśród badanych dominowały osoby w wieku 24–25 lat (łącznie 53). Prawie wszyscy respondenci ukończyli studia licencjackie na kierunku turystyka i rekreacja – tylko jedna pokrewny – turystykę krajów biblijnych. Zdecydowana większość osób (63) pochodzi z województwa łódzkiego (w tym z Łodzi – 26), jak również z województw ościennych. Aktualnie 64 osoby mieszkają w województwie łódzkim, w tym 36 w Łodzi. Poza Łodzią mieszkali przede wszystkim studenci niestacjonarni.

W toku badań sprawdzono, czy i gdzie respondenci wyjechali w celach turystycznych w latach 2007–2012 (a więc od czasu rozpoczęcia studiów). Tylko 1 osoba zadeklarowała, że w tym okresie ani razu nie wyjechała w celach turystycznych. Jako powód podała obowiązki zawodowe oraz brak czasu związany z pracą i studiami. Pozostałych 71 studentów uczestniczyło w co najmniej jednym wyjeździe (tab. 3). Najczęściej deklarowano 4 wyjazdy, średnio – prawie 6,5. Rekordzista w ciągu tych 5 lat wyjechał aż 34 razy. Łącznie respondenci w latach 2007–2012 (do momentu przeprowadzenia badań, czyli do maja 2012 r.) uczestniczyli w 469 wyjazdach o charakterze turystycznym, w trakcie których odwiedzili 524 różne miejsca.

Biorąc pod uwagę kraj docelowy, zdecydowanie największy udział (70,4%) miały podróże krajowe – tab. 4. Podróże do państw europejskich stanowiły łącznie około 25% ogółu, przy czym żadne państwo nie miało udziału wyższego niż 3% (tj. 15 wyjazdów). Obszary pozaeuropejskie były celem jedynie jednostkowych podróży studentów, stanowiąc cel niespełna 6% wyjazdów.

Najpopularniejszym obszarem wyjazdów studentów w latach 2007–2012 było Zakopane, odwiedzone 47 razy. Kolejne popularne miejscowości – Kraków, Mielno, Gdańsk, Krynica Morska oraz Hurghada (Egipt) stanowiły cel od 11 do 17 podróży. Pozostałe wymienione przez respondentów miejsca zostały odwiedzone

Tab. 3. Liczba wyjazdów turystycznych respondentów w latach 2007–2012

Liczba wyjazdów turystycznych	Liczba osób
1–2	10
3–4	21
5–6	15
7–8	9
9–10	4
11–15	7
15–20	4
>20	1

Źródło: badania własne.

Tab. 4. Kraje docelowe wyjazdów turystycznych respondentów w latach 2007–2012

Kraj	Liczba wyjazdów do każdego kraju	Udział [%]
Polska	369	70,4
Hiszpania	15	2,9
Grecja	14	2,7
Egipt, Turcja	13	2,5
Tunezja	11	2,1
Niemcy	10	1,9
Portugalia, Włochy	9	1,7
Chorwacja	7	1,3
Dania	6	1,1
Wielka Brytania	5	1,0
Bułgaria, Czechy, Szwecja	4	0,8
Belgia, Słowenia	3	0,6
Austria, Holandia, Litwa, Serbia, Słowacja, Ukraina,	2	0,4
Czarnogóra, Francja, Indie, Irlandia, Macedonia, Maroko, Mołdawia, Rosja, Stany Zjednoczone, Tajlandia, Węgry, Wyspy Zielonego Przylądka, Zjednoczone Emiraty Arabskie	1	0,2

Źródło: badania własne.

poniżej 10 razy. Na ryc. 4 zostało przedstawione przestrzenne zróżnicowanie wyjazdów na terenie Polski. Można zauważyć koncentrację ruchu turystycznego na obszarze wybrzeża Morza Bałtyckiego, Krainy Wielkich Jezior Mazurskich oraz Polski Południowej (Beskidy). Poza wymienionymi obszarami ruch turystyczny ma charakter bardziej rozproszony, dotyczy przede wszystkim dużych miast.

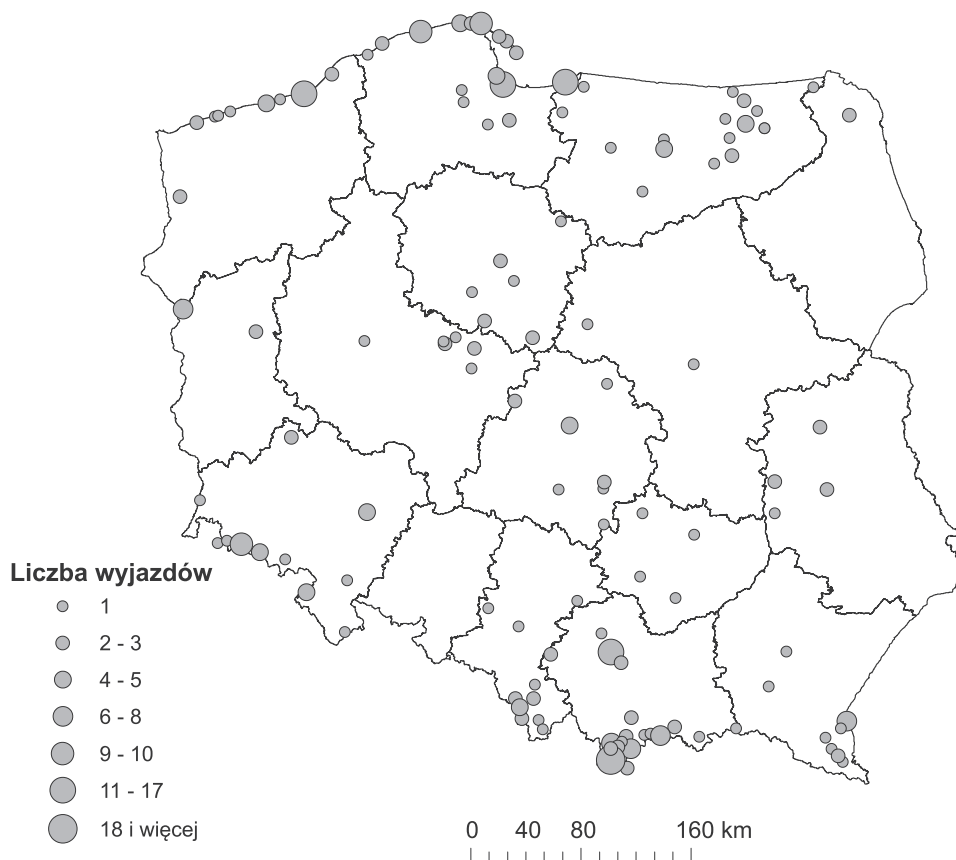
Respondenci zostali zapytani o to, czy w latach 2007–2012 wyjechali w celach turystycznych w miejsca wcześniej odwiedzone w ramach ćwiczeń terenowych na studiach, zaś w przypadku odpowiedzi twierdzącej byli proszeni o wymienienie miejscowości. Łącznie 53 osoby (73,6% respondentów) udzieliły odpowiedzi twierdzącej, w tym 41 – „więcej niż jeden raz”. Nie wszystkie osoby jednak wymienili odwiedzone miejscowości.

Tab. 5. Miejscowości i regiony odwiedzone przez studentów w ramach ćwiczeń terenowych i prywatnie w latach 2007–2012

Miejscowość (region)	Liczba wyjazdów do każdej miejscowości
Zakopane	10
Szczawnica	4
Gdańsk, Hel, Oświęcim	3
Jaworki, Kazimierz Dolny, Kołobrzeg, Kraków, Łeba, Sopot, Toruń, Węgorzewo	2
Bartne, Beskid Niski, Gierłoż, Gorce, Jastarnia, Karpacz, Karwia, Krościenko nad Dunajcem, Łowicz, Niemcy, Pieniny, Płock, Stańczyki, Sulejów, Tatry, Wiedeń, Wieżyca, Wigry	1

Źródło: badania własne.

Obszary poznane na studiach były celem 57 wyjazdów, czyli nieco ponad 12% ogółu. Najpopularniejsze okazało się Zakopane, odwiedzane w ramach ćwiczeń *Region geograficzny – Polska Południowa*, gdzie powróciło 10 osób (tab. 5). Biorąc pod uwagę wyjazdy zagraniczne, do miejsc poznanych w ramach zajęć *Regiony turystyczne Europy* powróciły pojedyncze osoby.

Ryc. 4. Miejscowości w Polsce odwiedzone przez respondentów w latach 2007–2012 w celach turystycznych

Źródło: badania własne.

Podsumowanie

Podsumowując, studenci kierunku turystyka i rekreacja, prowadzonego w UŁ, uczestniczą w trakcie studiów w różnorodnych zajęciach o charakterze terenowym. Przedmioty te stanowią istotny, zarówno merytorycznie, jak i pod względem udziału godzinowego, element programu prowadzonych studiów. W ich trakcie studenci biorą czynny udział w zróżnicowanych formach turystyki, jak również poznają obszar Polski i Europy. Wyjazdy terenowe w praktyczny sposób uzupełniają wiedzę zdobytą w ramach zajęć audytoryjnych.

Ankietowani studenci regularnie uczestniczą w wyjazdach o charakterze turystycznym. W ciągu ostatnich 5 lat (tj. od 2007 r.) przebadanych 71 respondentów uczestniczyło w 469 wyjazdach, przede wszystkim w granicach Polski. W przypadku badanej grupy 12% tych wyjazdów odbyło się do miejscowości wcześniej odwiedzonych w ramach zajęć terenowych. Łącznie fakt powrotu w celach turystycznych w miejsca poznane w trakcie studiów zadeklarowało około 75% respondentów (w tym ponad połowa – „więcej niż jeden raz”). Wskazuje to na to, że program studiów ma pewien wpływ na kształtowanie się u studentów ich przestrzeni wyobrażeń turystycznych, która często przeobraża się w rzeczywistość przestrzeni turystycznej. W tym aspekcie można uznać studia na kierunku turystyka i rekreacja w Uniwersytecie Łódzkim za jeden z czynników rozwoju indywidualnej turystyki studentów, zaś twórców kierunku – za kreatorów przestrzeni turystycznej. Spostrzeżenia te można potencjalnie wykorzystać w praktyczny sposób przy tworzeniu programów nauczania, ponieważ to, w jaki sposób obecni studenci postrzegają i wykorzystują przestrzeń turystyczną, może w przyszłości bezpośrednio przełożyć się na podejmowane przez nich decyzje zawodowe.

Literatura

- Liszewski S. (red.), 2008, *Kształcenie geografów na potrzeby turystyki na Uniwersytecie Łódzkim (1982–2008)*, IGMiT UŁ, Łódź.
- Lutyński J., 1994, *Metody badań społecznych. Wybrane zagadnienia*, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
- Maro-Kulczycka M., 2010, *Charakterystyka studentów I roku turystyki i rekreacji na Wydziale Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego w roku akademickim 2010/2011*, *Turyzm* 20(2), 63–68.
- Ramowe programy studiów na kierunku turystyka i rekreacja w Uniwersytecie Łódzkim z roku 2007/2008 oraz 2010/2011.
- Roczne sprawozdania wydziałowego kierownika praktyk studenckich na Wydziale Nauk Geograficznych UŁ z lat 2007/2008–2010/2011.
- Sylabusy przedmiotów prowadzonych w Instytucie Geografii Miast i Turyzmu Uniwersytetu Łódzkiego.

Źródła internetowe

Instytut Geografii Miast i Turyzmu UŁ, www.turyzm.edu.pl (15.09.2012).

